

גולדה מאירסון

הברירה האחת

(גאום בוועידת הקיבוץ המאוחד ביגור)

דמה אני מופתעת?

אני מודה ומתודה: מופתעת אני לכל המרות רשע הבאה מצד אלה, שאחמול היו יידיים, בכל אחד מאתנו הרגלתי גם אני בשנים האחרונות להית מוכנה לכל דבר רע כלפינו, גם מצד אנשים טובים ועדינים, המאבדים כל מידה טובה, כשהם מדברים או פועלים בשטח היהודי, ובכל זאת אי אפשר לעבור בשקט ובלי התרגשות לא על עובדת נאומי של באיון, כי אם על עובדה שמיא בעיני הרבה יותר הסורה, מדאיגה ומכאיבה: שבוועידת מפרגת העבודה, ב־1946, בהגיע המפלגה הזאת לשלטון, אחרי הנצחון על היטלר, לא התגלה כוח להעביר החלטה לטובתנו: אחרי כל מה שקרה לנו, אחרי שבמשך שלושים שנה, לא עברה אף ועידה כמעט בלי החלטה חיובית בענייננו, לזאת אני מופתעת. זה מכאוב יותר, מדאיג הרבה יותר מהכרזת מיניסטר לא ביותר עדין, הדברים, בהם זוכה אותנו באיון מאז עלה לשלטון — הצהרת נובמבר, הציחה על העתונאים, הנזיגים האחרון — קטה לשפיט מה יש בהם יותר: רשע או גסות רוח. יש ביחס ליהודים דבורים, שלא היה לי כל צורך להגידם, אפילו לצרכי המדיניות שלו. זהו איון גנורניג אנטישמית, שיכול להרשות לעצמו גוי תקיף בעולם הזה כלפי העם היהודי אחרי שמיליניום ממנו הוציא טרו, ואני אוסיף להיות מופתעת לכל מפרגה סוציאליסטית שלא תבין אותנו, כל זמן שלא אסתלק מאמונה שיש אידיאה סוציאליסטית בעולם ובי יש נושאים לאידיאה זו. והיות ואיני יכולה לתפוס סוציאליזם בלי פתרון צודק לבעיה היהודית, אהיה מופתעת מכל סוציאליסט ומכל כינוס סוציאליסטי שיתנהג כלפינו לא בצדק.

התכנית האחרת

בסוף מאי הופיע בשבוענו של קרוסן מאמר ראשי קטן, בעל שורות אחדות האומרות הרבה מאד, ואין לי כל בטחון. שכל האנגלים שקראו את השורות הלה הבינו מה נאמר בהן, אולי רק אנחנו יכו לים להבין מהמזיגים האלה מה הן הכוונות, ואנחנו בכל אופן מהוייבים לענות מפני שאם לא כל אנגלי מהרחוב הבין, אין כל ספק כי באיון וחבריו בקבינט יודעים יפה למה מכוונות השורות המועטות ההן במאמר הראשי ההוא. שם כתוב, שעם הדרישה לפתרון מהיר של עלית מאה אלף מביעים את התקווה, שהמשלה לא תקשיב לעצות הבאות מחוגים ציביליים וצבאיים "לנקות" את הישוב העברי, אמנם, לא מתקבל על הדעת, שמשמשלח פועלים תגשים תכניות כאלה. כל מה שבא אחרי ה־25 למאי, יום בו נכתב המאמר הזה, מוכיח את ההיפך, לפעמים חברים אומרים: באיון אינו יודע גיאוגרפיה, אינו יודע עוד כמה דברים, אין לו אלא נאיב ביות. אנחנו רואים שאם האימפריה שלו הוא מנהל כאיש בעל השפלה, בכל אופן הוא מנהל אותה די טוב לפי האינטרסים שלו. הוא מנהל אותה ככה, שמפלגת העבודה מביעה לו אימון מלא לכל הקו המדיני שלו, ולא מתוך חוסר השכלה ולא מתוך טמטום, הנופל עליו דוקא כשהוא ניגש לשאלה היהודית, הוא אינו נוהג ככה, אלא משעמם אחרים לגמרי, בכל אופן איש לא יעז להגיד על אטלי שאין לו השפלה; ושניהם מבינים, כי הדרישה מהיהודים בארץ ישראל להתפרק ממשקם — כמות כתכנית הזאת: "לנקות" את היהודים.

לדעתי, יש לנו תפקיד אחד ויחיד. כנראה לא במידה מספקת הצלחנו להבהיר לשליטים, שלא תהיה להם ברירה: בלי עלית ובלי מתן אפשרות לישוב הזה להגן על עצמו — יצטרכו להוציא לפועל את העצות הטובות ההן. לא תהא דרך אחרת: בשקט, בג'נטלמניות נימוסית, בהטפת מוסר לנו ולערבים להתפרק מהמשק ובאיון מים אנטישמיים — לא ישיגוהו.

פחות דאגה

ולו היה באיון יכול לשמוע עצה גם מהיהודי, הייתי מיעצת לו להסיר מעלי דאגה אחת. מיניסטר החוץ באימפריה הבריטית בומן הזה הריהו עמוס כל כך הרבה דאגות, טרדותיו מרובות וחמורות כל כך, שמותר לו להסיר מעליו דאגה אחת: פן תגרל האנטישמיות בעולם, משום מה

שלונו, שהקום לעשות מעשה של גישה לא ראינו אותם כשהם מצילים ליד אחד. אני מוכרחה לכתוב גם אל הגויים האלה, שאני יודעת שיכלו להציל ולא הצילו, ואני יודעת, שעלית מאה אלף יהודים בידיהם, כאשר הם רוצים — אין דבר קל כזה! אימרים שמומחים צבאיים חיוו דעתם, שבמשך 4—6 שבועות אפשר להעביר את כל המחנה הזה לארץ ישראל, ואנחנו יכולים להגיד לאנגלים, לבאיון: אל ישלח אף טומי נוסף אחד להגן על יהודים — ואם הדיבניות הנמצאות בארץ ישראל דרושות לצדכי האימפריה במקום אחר — יקח אותן, אין אנחנו כגרשים אותן, אבל אם יש לו צורך בהן, יקח אותן, ואל יחזיק אף טומי אחד בארץ שלנו על יהודים, וישאיר את הדבר הזה לנו. לא תהיה לנו כל טענה, אם יוגד לנו: תקחו על עצמכם את האחריות הזאת, ואנחנו צריכים לענות לו ולהכריז בשפה ברורה: כן, האחריות על כשעלנו, על חיינו ועל כל יהודי שבא לארץ — עלינו! אין אנחנו רוצים להטיל את זה לא על טובי אנגלי ולא על טובי אמריקאי, אין לנו צורך בכך. נגיד זאת בשפה ברורה למען ידעו כל התמימים במחנה, כי הדיבניות חונות בארץ לא למעננו יזאמר להאי יקו: אל ידאג לנו כל כך, פהית דאגתו כודדנו מוכיבים — באיון ברירה

המחנה שלנו חייב את עצמו וחייב את בניו לעבודת יצירה ובנין ויאה בזה את הנוהג, ואיני מוכנה להתחרט על כך, ואולי זאת אחת הטראגדיות הגדולות ביותר, שאיננו יכולים עכשיו להמשיך ולהגן את הילדים על קנינים אלה בלבד, ואין זה פלא, שלא קל המעבר, אבל אין ספק שכל אחד מאתנו מוכן באין ברירה לעז שותו — ובכל זאת, שמחתי כאשר ישראל גילוי אכזר: לא תהיה אוילות גדולה מזה, אם נחשוב שרשאים אנחנו להתרכז רק בנקודת דה אחת, לנו חזיתות רבות, לא אחת הלואי והיתה לנו רק חזית אחת. מצבנו הוא כזה, שעלינו לבוא גם לאלה הנלחמים בנו ולדבר אליהם ולהוכיח אותם, ומש לעשות? גם היום, אחרי נאומי של באיון עורני מאמינה אמונה שלמה, שלא רק מאת האלף יבראו — יבראו מאות אלפים ויותר עוד ימררו את חיינו, יעמידו אותנו במבית נים קשים מאד, אך לא יוכלו למנוע את בואם, יתבן שכל העינוי הזה על מאה האלף אינו בא אלא לשם כך, שהעולם הגדול יתחיל לחשוב, כאילו זו הראשית יו האחרית של בעית היהודים.

ולו ידעתי כי לא תהיינה חזיתות פנימיות

אני מאמינה, שיבואו, אני מאמינה, שעד לבואם ולאחר ביאם דרושים לנו כוחות גדולים, ואני את האמת: מסופקני, אם ישנו בתוכנו הרבונדומעט הנחוץ לנו, איני יודעת, אולי לא צריך להגיד זאת, אבל אעשה שקר בנפשי אם לא אגיד, משה טבנקין צייר בצורה מזעזעת את הסרלל לשני האקרוטים, תרשן לי לצייר עוד קו פראלילי אחר, הספר היבן — ואנחנו אוכלים איש את רעהו, מלחמה והשמדה — ואנחנו משמידים בתוכנו כל תלקה טובה, כאשר לב כולנו כואב במידה שנית על דבר אחר, גמר המלחמה והצהרת באיון — ואנחנו מגבירים את מלחמת האחים בתוכנו, אפשרויות להגיע לגולה — ואנחנו הולכים ומשתלמים עוד יותר במלאכה הזאת, והנה עוד נאום של באיון — לאחר ועדת החקירה ולאחר הדשים של מערכת, ניסוחים שונים — גם בזעם, גם בכנות, גם בבטחון בצודק דבריני, ולו ידעתי, שלקראת המעי רכתי הזאת, שאין מנוס מכנה ושאינ איש מאתנו יודע להגיד מראש את חוצאותיה, לו ידעתי, כי בצאתנו בחזית הזאת, החיצונית, האכזרית, הצינית, לא תהיינה לנו חזיתות פנימיות — הייתי אומרת: עוד לא אנד הכל ועוד יש תקווה לעורר יידיים שלנו, עוד יש תקווה שיתורו בהם ממה שקרוב מאוד לבגידה, לא של מיניסטר — ולמפלגת העבודה, לדאבונו, אין מול למיניסטרים — כי אם של תנועה, של מפלגה סוציאליסטית שאחריות גדולה מאוד בעד העולם כולו מוטלת על שכמה, הייתי מאמינה, שעוד יהיה אז בכוחנו להתורר גם אחת.

החברות והחברות, שיש להן חלק גדול

בנות שבנתיבם לא נוח לו להגשים את הדבר הצודק, אם כן, עלינו להעמיד בפנינו ובפני חברינו את הברירה האחת. שאם גם אין בידינו לבצח אותם — גם להם לא תהא ברירה אחרת אלא לבצח אותנו ע"י אורח חיים, טאקטיק וכדומים, ושמפלגת העבודה, אחרי נצחונה על צימברלין, אחרי נצחונה על היטלר, אחרי שהוציאה את ציוני ציל, והגיעה לשלטון והיא צריכה להיות אולי האחרית לבנין עולם חדש — התפא קול המסובד הזה מתכת לה, ועוד טרה תסתדר עם רוסיה ואמריקה, טרם תבנה את הסוציאליזם בתוך האימפריה יעלה טרם תתן עצמאות להודו, טרם יתרחשו כל הדברים הטובים האלה, היא תהיה מחוייבת לקבל על עצמה את התפקיד הזה, ששאטיים, ייתכן, שיקיבו חברים ויגידו: שהם מתחללים על המופתעים, אני אומרת: צריך שיתבן להבהיר עד ובלו השאיר שום ספק למפלגת העבודה, כי זהו הברירה, אם גם אין לי בטחון שהיא תירחע מפניה, קודם כל איני יודעת, אם יש לנו, לכולנו יחד, הכשרון להתמסר לדבר האחד הנחוץ, אם יש לנו הכשרון לא לבזבזו את מעט המרץ והכוחות, כוחות הנפש, שיש לנו ולמסור את הכל על הדבר היקר ביותר לכולנו, קודם כל יש לי ספק בזה, ישנית, אין לי בטחון בגויים, כאשר במשך שנים התשמדה לא שמענו על קבוצת גויים — איני מדברת על בודד פה ושם — קבוצת גויים בעלי השפעה ובעלי

אין הוא מצליח לבטא בצורה טובה את דאגתו זו—והידי פעם כי ינסה לעשות זאת, מתקבלת תוצאה הפוכה, בפעם הראשונה אמר מה שאמר על אירופה, עכשיו הוסיף ילצה צינית, מכוערת, על אמריקה ועל מצב היהודים בתוכה, אתם שמתם לב, הוא נאד מוראג, שהאמריקנים לא יבינו אותו לדעה, ובאמת, הרי אין כלל להאשים אמריקנים בשיאם רוצים יותר יהודים: היהודים הם כאלה, שאין לרצות בהם כלל, והוסיף עוד רמזה לצד ה"טומי" החף בפשע, ואכן, הטינוי הזה חף בפשע, אבל באיון בדיבוריו מתגך אותו כך, שיקום גר הוא נגדנו ולא תהיה ברירה, כי אם לראות גם אותו כאחראי.

קו ההתנהגות שלנו צריך להיות כזה שכל איש שמפלגת העבודה יכיר וידע, שבהצטרפותו לבאיון במדיניותו הארץ ישראלית הוא ליקח חלק פעיל במיטול הישוב היהודי בארץ ישראל, את זה אנחנו מחוייבים בכל דרך שישנה בידינו להוכיח לאנגלים, לאמריקנים, לרוסים — לכולם, יש בתוכנו ייכות כיוון: אם יש לנו לפי נות למצפון העולם, אם לא, צריכים אנחנו להגיע לאיון מסקנה פשוטה בענין זה.

ההתרונות הצודקים ידועים גם לבאיון הוא גם מדבר עליהן, אין הוא אומר כלל שליהודים לא צריך להיות קול בין חברי העמים, שדבר זה צודק, אבל יש לו חשך